

עושה (מ.א.ר.ה.) ב.ר.ט.ו.י.א. אי.נ.ה.

אתמול, אחרי שהרופאים סיימו להסביר ואנחנו ניסינו להתחיל לעכל, חשבתי איך יהיה להסביר למישהו שלא הכיר, מי היתה סבתא מולה ומה היא היתה בשבילי. מלי, אשתי אמרה שהיא היתה לה יותר מסבתא וזה דרך טובה להתחיל לתאר אותה. סבתא קיבלה את בני הזוג של הילדים ואחר כך של הנכדים, כאילו היו ילדיה ונכדיה שלה. היא ממש אימצה אותם ונתנה להם הרגשה כל כך טובה שפשוט לא היתה להם ברירה אלא לאהוב אותה מיד בחזרה. כרגיל, המילים לא מצליחות לבטא את מה שסבתא מולה היתה, כי איך אפשר לתאר קשר בין שני אנשים? איך אפשר לתאר קירבה פיזית? אולי רק בדוגמא- הן (סבתא מולה ומלי) היו יושבות מחזיקות ידיים ומדברות כמו שתי בנות עשרה בכיתה ח', איך אפשר לתאר תקשורת פתוחה בין שני אנשים שיותר מחמישים שנים מפרידות ביניהם?

איד אפשר לתאר אהבה אמיתית בין שני אנשים שאין ביניהם קירבת משפחה? אבל מלי ומה שסבתא מולה נתנה לה היא רק דוגמא למה שסבתא הצטיינה בו - לתת. היא באמת נתנה לכולם, כל הזמן, מכל הלב, את כל מה שיכלה, לרוב האנשים יש כמות מוגבלת של אהבה לתת לעולם. אנשים בוחרים בקפידה למי הם נותנים את אהבתם. הבחירות המתבקשות הן בני משפחה, בן זוג וחברים. כל אחד מחלק את העוגה קצת אחרת, לסבתא שלי היתה פשוט עוגה אינסופית, כך שאף פעם לא חסרה לה אהבה לתת ואף אחד לא בא על חשבון השני.

חוק שימור האהבה קובע שאהבה שניתנת בלי חשבון בדרך גם מוחזרת, ראיתי את זה בשבועות האחרונים כשהגיעו לבית החולים או לבית תמר כל מיני נשים (גברים זה עם קצת יותר מוגבל, מה לעשות), שלא את כולן הכרתי, וטיפלו בה וניסו לעזור - להאכיל, לרחוץ, ללטף. הן הסבירו שלפני ארבעים וחמישים שנה סבתא שלי טיפלה בהן והן רק מתחילות להחזיר את חובן.

הייתי הנכד הראשון שלה, בנותי, חן ושקד, היו הנינות הראשונות. היה לה, אני חושב, קשר מיוחד אלי, אולי בגלל שהייתי ראשון נכדיה, אולי בגלל שבהרבה מובנים אני דומה לה, אולי בגלל שאהבתי כל כך את הקיבוץ, את סבא ואותה. החל מגיל שש בערך, היינו, אני ואחי, נשארים בקיבוץ בחופשים, לפעמים כמה ימים, לפעמים שבועיים, לפעמים יותר. כאן למדתי לרכב על אופניים, כאן למדתי לשחות, כאן למדתי הרבה על סבא וסבתא. הקיבוץ, שאמי עזבה כשהכירה את אבי, נשאר תמיד קצת הקיבוץ שלי בזכות סבתא וסבא. תמיד חלמתי שאביא לקיבוץ שלי את ילדי ואראה להם את החמור והעגלה שסבא עקיבא הרכיב אותי עליה, את הבריכה, את פינת החי שטיפלנו בה אני ואיל, את חדר האוכל, המועדון והדשא שבניהם, את כל השבילים ופינות המסתור. הצלחתי, הבנות שלי מכירות את הקיבוץ, סבא עקיבא הספיק לראות ולשמוח בנינות וסבתא מולה גם ראתה אותן

גדלות. אבל עכשיו שניהם אינם, וזה כבר לא אותו הבית השני שהיה לי. הבית של סבתא וסבא יעלם, נכון, הקירות ישארו, המבנה ישאר, אבל התמונות של הנכדים והנינים יורדו, הספרים בגרמנית יעלמו, כבר לא יהיו יותר "עוגיות סבתא מולה" שרק היא ידעה להכין ותמיד נתנה לנו כשבאנו בתוך קופסאות שהכינה מבקבוקי פלסטיק, יעלם הריח, ותחושת הביתיות והסריגה בפינה, ותנור הגז בחורף ו-DAS BESTE על הספה והמשחקים שבארוך שפעם אני ואיל ויפעת שיחקנו והיום שקך וחן ואופיר ושחף משחקות איתם, ולא תיהיה יותר סיבה לבוא אליו, לבית שהיה שלהם, של סבא עקיבא וסבתא מולה, אדם קשור בחייו לאנשים ולמקומות, מעיין צבי תמיד ישאר חלק ממני, בדיוק כמו שסבתא מולה היא חלק ממני, העצוב הוא שהחלק הזה נגמר אתמול, הוא כבר לא מתקיים בזמן הווה אלא בזמן עבד, הוא ישאר אבל רק מכח הזיכרונות.

כשאישה בת שמונים ושמונה מתה אתה לא ממש בוכה עליה - נכון, זה עצוב וחבל שלא זכתה לעוד כמה שנים, אולי היתה יכולה להספיק לראות את הנינות הולכות לתיכון, היתה זוכה לחגוג עוד חתונה במשפחה או לסרוג גרביים לעוד תינוק חדש - נין נוסף, אבל שום רופא לא היה יכול להחזיר אותה להיות בת שלושים שוב, או חמישים או אפילו שבעים, ומירב הסיכויים שבמותה נחסכו ממנה המון כאבים וסיבוכים בריאותיים והשפלות קטנות של הזדקקות לעזרת הזולת ונסיגה והידרדרות.

כשאישה בת שמונים ושמונה מתה אתה לא ממש בוכה עליה - אתה בוכה על עצמך. על שנשארת קצת יותר לבד בעולם, על זה שהעולם הוא מקום קצת פחות נחמד ממה שהיה כשהיא היתה בו, על זה שאיבדת מישהו שאהב אותך בלי תנאים, בלי גבולות, בלי דרישות. כמה אנשים כאלה יש לבן אדם בחייו? אני איבדתי אתמול אחת.

סבתא

את עכשיו אחרי הכל,

אחרי כל הכאבים, כל הקשיים,

כל החיוכים.

עכשיו את כבר אחרי הכל,

כל האהבות, כל הדאגות,

כל החיים.

וזה גם חבל וגם טוב,

טוב שזכינו שתהיי לנו

וחבל שנגמר כל כך מהר,

חבל שכאב לך

וטוב שנגמר כל כך מהר,

את עכשיו אחרי הכל,

וראי - בעצם כל כך מעט השתנה :

כי עכשיו את מלאך

אבל בעצם - תמיד היית.

נוחי בשלום סבתא,

עד שנשוב ונפגש.

ארז.

16.11.01

מולה -

אישה קטנת קומה, צנועה, נחבאת אל הכלים, תמיד מחייכת ואופטימית, זו מולה שאני מכירה וזוכרת.
 מולה נולדה בברלין ב-1914. בת אחת ושני אחים. את אביה לא פגשה מעולם כיוון שגוייס לצבא, עוד כשהיתה תינוקת, ונפל במלחמת העולם הראשונה.
 בביה"ס למדה רק עד גיל 14, ואת-ר-כך היתה חייבת לעזור בפרנסת המשפחה. מולה עבדה בחנות, ובערב הלכה למועדון ספורט יהודי, שהפך אח"כ לארגון ציוני. שם, במקרה, פגשה את בעלה לעתיד, עקיבא, שהיה מאד מוכר, מפני שהיה אלוף "מכבי" באגרוף.
 בהמשך - הלכה מולה להכשרה בניידורף, יחד עם ליצי גרזון ומרים תמנה.
 מולה ועקיבא התחתנו בשנת 1936. ובשנת 1937 יצאו יחד להכשרה בדנמרק בעיר קופנהגן, ומשם היו אמורים לקבל את אישור הכניסה לארץ. בהכשרה עבדו מולה ועקיבא קשה מאוד יחד עם האכרים בעבודות חקלאות ובעבודות בית.
 לפני היציאה לארץ, נסעו מולה ועקיבא להפרד מהמשפחה, בברלין בסוף שנת 1937 - הם קיבלו אישור כניסה לגרמניה ל-3 ימים בלבד! ברחובות כבר עמדו אנשי S.S בכל מקום, וכבר היתה אווירת מלחמה. לימים, אחיה הגדול של מולה נתפס ונשלח למחנה ריכוז, ממנו לא חזר. האח הצעיר הצליח לברוח לרוסיה, ונשלח לסיביר.

בשנת 1938 עלו מולה ועקיבא לארץ כאשר מולה כבר נושאת ברחמה את בתה הבכורה יהודית. הם הצטרפו לאנשי מעין-צבי שהיו במחנה זמני ברחובות. מולה סיפרה פעם שהיתה במעקב רפואי בזמן ההריון, ועל מנת להגיע לבדיקה, או שתפסה טרמפ עם העגלון, או שהלכה ברגל.

בסוף אוגוסט, עלתה הקבוצה שמנתה כ-40 חברים, להתיישבות במעין צבי, מולה עבדה בתחילה בתור סנדלרית בצריף הראשון, ואח"כ תרמה כ-30 שנות עבודה עם ילדים ונוער.
 מולה תרמה ממרצה, מטוב לבה, ומאופיה הנות, לרבים מאיתנו, בני מעין צבי, היום בגילים שבין 45 - 65 שנים. עבודות נוספות שבהן מולה מלאה תפקיד נכבד, הם "הצבי", וכמובן שכולנו זוכרים אותה ב"סלסלית".

הרשו לי לסיים בנימה אישית, אוהדת ואוהבת:
 בשבילי מולה תמיד תישאר "מולה'שן". אותה מולה'שן. שקמה בבוקר עם חיוך על הפנים, רואה את העולם באופטימיות, מתעמלת בשעה 6⁰⁰ בבוקר, כל יום ומקבלת את כולם בחיבה.

אותה מולה'שן שתמיד תשאל במבטאה ה"יקי" משהו - "דלינקה, מה שלומך?
 הכל בסדר?" אותה מולה, שבאמת דואגת שתמיד הכל יהיה בסדר...

תמיד אזכרך,

יהיה זכרך ברוך

דליה

דברי ארז ליאור ודליה סגל נאמרו ליד הקבר.